

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 18358 pła Roberta Dowhana z 15 lipca 2026 roku w sprawie konserwatora zabytków, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Przede wszystkim należy wskazać, że materialne dziedzictwo kulturowe Polski obejmuje wiele różnorodnych elementów. Poza zabytkami architektury i budownictwa istotną jego część stanowią zabytki archeologiczne¹, które w wielu przypadkach zlokalizowane są poza terenami zurbanizowanymi. Dzięki ograniczonej ingerencji człowieka na tych obszarach zachowały się one pod powierzchnią ziemi, stanowiąc często jedyne świadectwo najdawniejszej działalności człowieka na ziemiach polskich. Zabytki archeologiczne są zasobem szczególnie wrażliwym i nieodnawialnym, narażonym na bezpowrotne zniszczenie w wyniku m.in. procesów inwestycyjnych, zmian środowiskowych oraz przekształceń przestrzeni. Z tego względu ochrona dziedzictwa archeologicznego została zagwarantowana w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej², a szczegółowe zasady jego ochrony określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (dalej: u.o.z.). Przepisy tej ustawy mają charakter powszechnie obowiązujący i dotyczą wszystkich podmiotów zamierzających prowadzić inwestycje na terenach objętych ochroną z uwagi na występowanie zabytków archeologicznych. Ich celem nie jest ograniczanie prawa własności ani uniemożliwianie realizacji inwestycji, lecz zapewnienie ochrony jednego z najcenniejszych zasobów stanowiącego część wspólnego dziedzictwa kulturowego Polski.

Zgodnie z art. 35 u.o.z., ruchome zabytki archeologiczne stanowią własność Skarbu Państwa. Nie oznacza to jednak pozbawienia właściciela nieruchomości, na której znajdują się takie zabytki ruchome, możliwości korzystania z jego własności. Jeśli natomiast planowane działania będą prowadzić do naruszenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego, inwestor zobowiązany jest pokryć koszty badań archeologicznych, w tym sporządzanej w ich trakcie dokumentacji. Zgodnie z obowiązującymi przepisami inwestor zobowiązany jest do przeprowadzenia badań archeologicznych wyłącznie w zakresie niezbędnym dla zabezpieczenia zabytku, którego zachowanie może być zagrożone w związku z planowaną inwestycją. Właściwy miejscowo wojewódzki konserwator zabytków, na wniosek inwestora, określa rodzaj i zakres wymaganych badań archeologicznych, a ich prowadzenie wymaga uzyskania stosownego pozwolenia tego organu³. Ustawa przewiduje możliwość ubiegania się przez inwestora o dotację na przeprowadzenie badań archeologicznych oraz wykonanie dokumentacji, jeżeli ich koszt przekracza ustawowo określony poziom 2% kosztów planowanej inwestycji⁴. Nie można zatem podzielić stanowiska, zgodnie z którym obecność zabytków archeologicznych prowadzi do automatycznego blokowania inwestycji. Praktyka

¹ Art. 3 ust. 4 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292.)

² Art. 5 Konstytucji RP

³ Art. 31 ust. 1a u.o.z., por. porównaj wyrok WSA we Wrocławiu z 27 lutego 2013 r. sygnatura akt: II SA/Wr 890/12.

⁴ Art. 82a u.o.z.

pokazuje, że inwestycje są prowadzone bez przeszkód z uwzględnieniem obowiązujących przepisów dotyczących ochrony zabytków archeologicznych.

Odnosząc się do wskazanego przez posła Roberta Dowhane przypadku, należy wyjaśnić, że zgodnie z informacjami przekazanymi przez Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przedmiotowe stanowisko archeologiczne obejmuje relikty osady ludności związanej z kręgiem kultury pól popielnicowych, funkcjonującej na obszarze Polski południowo-zachodniej na przełomie epoki brązu i wczesnej epoki żelaza (ok. 800–530 r. p.n.e.). Nie jest ono wpisane do rejestru zabytków, jednak zostało objęte ochroną na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w obrębie wsi Zagórze, gm. Czerwieńsk, uchwalonego uchwałą Rady Miejskiej w Czerwieńsku z dnia 25 kwietnia 2018 r.⁵ W akcie tym wskazano lokalizację stanowiska archeologicznego oraz określono zasady prowadzenia inwestycji na jego obszarze i w wyznaczonej strefie ochrony⁶.

Należy przy tym zauważyć, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest aktem prawa miejscowego ustanawianym przez właściwe organy samorządu terytorialnego⁷. Procedura jego sporządzania przewiduje udział społeczeństwa, w tym możliwość składania uwag i wniosków do projektu planu⁸. Ogłoszenia te organ samorządowy publikuje w prasie, wywiesza w widocznym miejscu na terenie objętym planem, w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej urzędu lub w inny zwyczajowo przyjęty sposób w danej gminie⁹. Ponadto tekst miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z załącznikami graficznymi jest obowiązkowo publikowany w dzienniku urzędowym danego województwa¹⁰ i Biuletynie Informacji Publicznej każdego urzędu wojewódzkiego. Informacje dotyczące przeznaczenia terenu, występowania stanowisk archeologicznych oraz wynikających z tego zasad zagospodarowania były zatem dostępne publicznie co najmniej od 2018 r., tj. od momentu uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Na zakończenie pragnę wskazać, że kwestie poruszone w niniejszej interpelacji były już przedmiotem odpowiedzi na interwencję posła R. Dowhane z 3 czerwca 2025 r., udzielonej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego pismem z 27 czerwca 2025 r. znak BM-WP.054.32.2025.

Z poważaniem

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

⁵ Uchwała nr 0007.284.2018 (Dz. Woj. Lubuskiego z 2018 r., poz. 1130)

⁶ § 8 i § 15 oraz załącznik nr 1 do ww. Uchwały

⁷ Ustawa 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2026 r., poz. 538)

⁸ Art. 17 ust. 1, 11 i 13 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

⁹ Art. 8h ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

¹⁰ Art. 13 ust. 2 ustawy z 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1461).